

Stopy sv. Vojtěcha na Klatovsku na území plzeňské diecéze

Luděk Krčmář

RESUMÉ

Výrazně a téměř ojediněle se do krajiny Plzeňského kraje vryla úcta ke sv. Vojtěchu, která v mnoha případech nabyla i výrazné lidové formy. Návrat jednoho z evropských světců z Říma do Prahy během přelomu let 992 – 993 a možná i jiné jeho cesty se zapsaly v úctě do popisované krajiny snad nejvíce v celých Čechách. Světec konající zázraky, žehnající naši zemi a obracející pohany na křesťanství zanechal v krajině místa svého působení, své stopy. Tak je tomu i na Klatovsku na území dnešní plzeňské diecéze. Nalezneme zde tradiční svatovojtěšské léčivé prameny a kaple při nich, místa, kde se světec zastavil k odpočinku a nechal zde svůj otisk, místa, která posvětil svou přítomností. Řazení jednotlivých svatovojtěšských stop vychází z logiky trasy, zároveň je vedeno podle osy výtýčené prvními autory, kteří si putování světce Klatovskem povšimli. V blízkosti Slavíkovíc připomíná kaple sv. Vojtěcha místo světceva odpočinku. Pověstmi opředený kámen se stopami, studánka a kaple sv. Blažeje připomínají sv. Vojtěcha nedaleko Poleně u Věckovic. Místo světceva rozhledu do krajiny připomíná kaple sv. Isidora a sv. Vojtěcha v Teteticích. Legendami opředený kámen s otiskem světceva těla se nachází při gotické kapli sv. Vojtěcha v Petrovicích. Světec zde připomíná i výzdoba interiéru. Ve Zdebořicích bývalo několik míst spojovaných s působením sv. Vojtěcha a úctou k tomuto světcovi. Ze skalky nad vsí s jeho údajnou stopou prý kázal, jiný kámen s jeho otiskem při svatovojtěšské léčivé studánce i s pozdější kaplí již zanikl. Světcovo působení v lokalitě připomíná i výzdoba v kostele sv. Jiljí.

Nepřehlédnutelně a téměř ojediněle se do krajiny Plzeňského kraje vryla úcta ke sv. Vojtěchu, která v mnoha případech nabyla i výrazné lidové formy. Návrat jednoho z evropských světců z Říma do Prahy během přelomu let 992 – 993,¹ a i jiné jeho cesty, se zapsaly v úctě do popisované krajiny snad nejvíce v celých Čechách. Světec konající zázraky, žehnající naši zemi a obrazející pohany na křesťanství zanechal v krajině místa svého působení své stopy. Jedná se o svatovojtěšské léčivé prameny, kaple při nich, místa, kde se světec zastavil k odpočinku a nechal zde svůj otisk, místa, která posvětil svou přítomností. Jde o místa zvláštní zbožnosti, protknutá mimořádným působením světce, na která věřící reagovali procesími, poutěmi a jinými projevy zvláštní zbožnosti a úcty. Nebo si jen připomenuli světce svou přítomností.²

Samotné primární legendy o sv. Vojtěchu tyto svatovojtěšské stopy nepopisují,³ jsou dílem pozdější specifické tradice. Nejvíce se jich nachází na jižním Plzeňsku,⁴ ale i ostatní regiony mají co nabídnout. Podle kumulace světcových stop a jeho úcty je možné vytušit trasu, kterou se dnešním Plzeňským krajem vydal ku Praze. Na Domažlicku⁵ vstupuje světec na naše

území, prochází severní částí Klatovska, jižním Plzeňskem, severovýchodní částí Klatovska,⁶ své stopy nechává i na severním Plzeňsku⁷ a sporadicky na Tachovsku⁸ a Chebsku. Západ Čech směrem k Praze opouští na Rokycansku.⁹

Stopy sv. Vojtěcha na Klatovsku, na území plzeňské diecéze,¹⁰ najdeme především v jeho severní části. Řada z nich patří mezi významná místa světceva působení. Najdeme zde místa zvláštní zbožnosti spjatá s kultem sv. Vojtěcha, tedy kameny, na nichž spočinul, kaple v místech jeho působení, prameny, z kterých se světec občerstvil. Do výčtu popisovaných lokalit se tak nedostaly objekty, které nejsou místem zvláštní zbožnosti či se u nich nenachází nějaká svatovojtěšská stopa nebo konkrétní vzpomínka na světcevo působení.¹¹

Podle rozmístění svatovojtěšských stop je možné, že na severní část Klatovska vstoupil světec z Domažlicka.

Severovýchodně od **Slavíkovice** se na návrší nad křižovatkou silnic nachází kaple sv. Vojtěcha,¹² která je místem legendárního spočinutí světce.¹³ Byla údajně zasvěcena i sv. Janu Nepomuckému, což dokazovala i dnes již ztracená lidová soška tohoto světce, která tu ještě

- 1 Blíže například SEKÝRKA, Tomáš, *Svatý Vojtěch. Život a smrt mučedníka*. Kostelní Vydří 1997, s. 31–34; podrobněji k úseku cesty od českých hranic k Plzni SLÁMA, Jiří. *...a přišli ke hradu Plzni*. Antiqua Cuthna 3, 2007, s. 53–62.
- 2 Do výčtu popisovaných lokalit se tak nedostaly objekty, které nejsou místem zvláštní zbožnosti nebo poutním místem či se u nich nenachází nějaká svatovojtěšská stopa nebo konkrétní vzpomínka na světcevo působení.
- 3 EMLER, Josef, *Životy svatých a některých jiných osob nábožných*. Praha 1873. s. 251, 281, 325; BRUNO, z Querfurtu, *Život svatého Vojtěcha*. Praha 1996, s. 59–60.
- 4 KRČMÁŘ, Luděk, *Měně známé stopy sv. Vojtěcha na území českobudějovické diecéze v Plzeňském kraji*. Genius loci českého jihozápadu V, 2009, s. 81–89; KRČMÁŘ, Luděk, *Poutní místa a místa zvláštní zbožnosti jižního Plzeňska na území českobudějovické diecéze*. Nepomuk 2017, s. 8–9, 11, 26, 28–31, 32, 38–39, 40, 41–44, 45–52, 56–57; KRČMÁŘ, Luděk, *Poutní místa a místa zvláštní zbožnosti jižního Plzeňska na území plzeňské diecéze*. Přestice 2020, s. 37, 39, 40–41, 63, 81, 82, 86–87, 100, 106–109, 126, 142–143; zde uvedena i další literatura.
- 5 KRČMÁŘ, Luděk, *Poutní místa a místa zvláštní zbožnosti na Domažlicku*. Domažlice 2019, s. 46–47, 64–67, 101–102, 106; KRČMÁŘ, Luděk, *Svatovojtěšské stopy na Domažlicku*. Kulturní dědictví regionu, 2024, s. 78–95; zde uvedena další literatura.
- 6 KRČMÁŘ, Luděk, *Měně známé stopy sv. Vojtěcha na území českobudějovické diecéze v Plzeňském kraji*. Genius loci českého jihozápadu V, 2009, s. 81–89.
- 7 KRČMÁŘ, Luděk, *Poutní místa a místa zvláštní zbožnosti na severním Plzeňsku*. Kralovice 2014, s. 11, 16, 17, 18, 25, 26–27, 29, 56, 58, 60, 61, 62–63.
- 8 KRČMÁŘ, Luděk, *Stopy sv. Vojtěcha na severním Plzeňsku*. Pod ochranou Panny Marie Týnecké, 2025, s. 108–120.
- 9 KRČMÁŘ, Luděk, *Poutní místa a místa zvláštní zbožnosti na Tachovsku*. Klatovy 2015, s. 21, 29, 32.
- 10 KRČMÁŘ, Luděk, *Poutní místa a místa zvláštní zbožnosti na Rokycansku*. Kralovice 2017, s. 11–12, 23, 53–54, 58.
- 11 KRČMÁŘ, Luděk, *Stopy sv. Vojtěcha na Rokycansku*. V tisku.
- 12 Klatovskem je míněno dnešní území okresu Klatovy. Plzeňská diecéze zaujímá jeho severozápadní část.
- 13 Například kaple sv. Vojtěcha v Bližanovech či Třebýcině, viz. SOUKUP, Jan, *Kostely a kaple sv. Vojtěcha ve vikariátu Klatovy*. Zpravodaj plzeňské diecéze 2022, č. 5, s. 33.
- 12 Blíže ke kapli například POCHÉ, Emanuel a kolektiv, *Umělecké památky Čech 3*. Praha 1980, s. 348; PROCHÁZKA, Zdeněk, *Domažlicko a Kdyňsko*. Domažlice 1996, s. 92; PROCHÁZKA, Zdeněk, *Kaple a kapličky na Domažlicku a Horšovskotýnsku*. Domažlice 2005, s. 64–65; KRČMÁŘ, Luděk, *Zlomyslný žert se svatým Vojtěchem se pastýři nevyplatil*. Dnes, Kraj Plzeňský, 16. 1. 2008, s. C4.
- 13 SOUKUP, Jan, *Kostely a kaple sv. Vojtěcha ve vikariátu Klatovy*. Zpravodaj plzeňské diecéze 2022, č. 5, s. 32–33; KRČMÁŘ, Luděk – ČUBR, Václav, *Po stopách sv. Vojtěcha. Díl třetí*. <https://www.youtube.com/watch?v=D4aOpBVCDLE> [17. 8. 2025].

v 70. letech 20. stávala.¹⁴ Obdélná kaple s půlkruhovým zakončením byla vybudována podle některých autorů nejpozději v průběhu 19. století. III. vojenské mapování z let 1869 až 1885 ji však nezachycuje, ve svatovojtěšské soupisové literatuře z roku 1898 zmiňována je.¹⁵ V interiéru opraveném v roce 2002 se nachází obraz sv. Vojtěcha s individuálním atributem vesla. V posledním desetiletí byla částečně obnovena i její poutní funkce.¹⁶ Před kaplí se nachází litinový kříž s nápisem „Svatý Vojtěchu, oroduj za nás!“.

Při cestě z Věckovic směrem na **Poleň** na Klatovsku se nad vsí při rozcestí nachází menší malebná kaple s pramenem, zasvěcená sv. Blažejí (podle některých autorů přímo sv. Vojtěchu).¹⁷ Podle pověsti se tu průř sv. Vojtěch zastavil na kameni, rozhlédl se po vyprahlé zemi a modlil se ze svoji vlast k Bohu.¹⁸ Místní lidová tradice dokonce uváděla, že se zde zastavil celkem čtyřikrát na svých poutích do

Kaple sv. Vojtěcha u Slavíkovíc. Foto L. Krčmář, 2007.

Říma.¹⁹ Na kameni vedle zázračné studánky, z které se občerstvil, zůstali jeho stopy.²⁰ O kameni se vypráví, že to byl původně obětní kámen ze svatyně pohanů, na kterém byly vytesány stopy člověka, koně, býka, kozy, zajíce a dalších už nerozpoznatelných stop zvířat (jinde se uvádí, že šlo o zvířata domácí). Snad byly vytesány na znamení, jaká zvířata byla

- 14 POCHÉ, Emanuel a kol., *Umělecké památky Čech 3*. Praha 1980, s. 348; PROCHÁZKA, Zdeněk, *Kaple a kapličky na Domažlicku a Horšovskotýnsku*. Domažlice 2005, s. 64.
- 15 KRÁSL, František – JEŽEK, Jan, *Sv. Vojtěch, druhý biskup pražský jeho klášter a úcta u lidu*. Praha 1898, s. 614.
- 16 PROCHÁZKA, Zdeněk, *Domažlicko a Kdyňsko*. Domažlice 1996, s. 92; PROCHÁZKA, Zdeněk, *Kaple a kapličky na Domažlicku a Horšovskotýnsku*. Domažlice 2005, s. 64–65; KRČMÁŘ, Luděk, *Zlomyslný žert se svatým Vojtěchem se pastýři nevyplatil*. Dnes, Kraj Plzeňský, 16. 1. 2008, s. C4.
- 17 Blíže ke kapli například VANĚK, Ferdinand – HOSTAŠ, Karel, *Soupis památek historických a uměleckých v politickém okrese Klatovském*. Praha 1899, s. 186; POCHÉ, Emanuel a kol., *Umělecké památky Čech 4*. Praha 1982, s. 181.
- 18 Státní okresní archiv Klatovy, fond AM Poleň, *Pamětní kniha obce Poleně*. <https://www.portafontium.eu/chronicle/soap-kt/00891-mesto-polen-1914-1945> [22. 12. 2021], s. 225; PODLAHA, Antonín – ŠITTLER, Eduard, *Album Svatovojtěšské*. Praha 1897, s. 28; WILDMANN, František, *Pomněnky z českých krajů*. Praha 1902, s. 291; BISKUP, Josef, *Z šera minulosti I*. Klatovy 1936, s. 25; ČERNÝ, Alois, *Sv. Vojtěch na Planinách*. Plzeň 1938, s. 3; URBAN, Joža, *Ze Šumavy a Pošumaví*. Janovice nad Úhlavou 1997, s. 37–38; KOVAŘÍK, Petr, *Studánky a prameny Čech, Moravy a Slezska*. Praha 1998, s. 29, 147; KRČMÁŘ, Luděk, *O kapli u Věckovic kolují zajímavé pověsti*. Plzeňský deník, 28. 5. 2005, s. 27; RENDLOVÁ, Eliška, *Zázračné studánky na Klatovsku*. Nepublikovaný rukopis, Klatovy 2005, s. 17; KRČMÁŘ, Luděk, *Zanechal tajemné misky v kamenech svatý Vojtěch?* Dnes, Kraj Plzeňský, 23. 1. 2008, s. C4; KRÍŽ, STEJSKAL, Martin, *Labyrintem míst klatých*. Praha 2011, s. 666; KRÍŽ, Martin, *Pověsti z míst tajemných i kouzelných: Pošumaví*. Švihov 2013, s. 11–13; FIBICH, Ondřej, *Bohatý kámen*. Dědictví Šumavy – sbírka pověstí ze Šumavy a jihozápadních Čech. <https://povesti.knih-pt.cz/povest/detail/1095> [25. 10. 2023]; KRČMÁŘ, Luděk – ČUBR, Václav, *Po stopách sv. Vojtěcha. Díl třetí*. <https://www.youtube.com/watch?v=D4aOpBVCDLE> [17. 8. 2025]; ANONYM, *Poleň*. Poznej svého souseda. Mapový informační portál území MAS Pošumaví. <http://mapin.uhlava.cz/index.php?page=180&idp=310&idrr=159&str=1&lang=cz&task=detail&sm=1> [17. 9. 2025].
- 19 URBAN, Joža, *Ze Šumavy a Pošumaví*. Janovice nad Úhlavou 1997, s. 37; KRÍŽ, Martin, *Pověsti z míst tajemných i kouzelných: Pošumaví*. Švihov 2013, s. 13.
- 20 Státní okresní archiv Klatovy, fond AM Poleň, *Pamětní kniha obce Poleně*. <https://www.portafontium.eu/chronicle/soap-kt/00891-mesto-polen-1914-1945> [22. 12. 2021], s. 225; WILDMANN, František, *Pomněnky z českých krajů*. Praha 1902, s. 291; BISKUP, Josef, *Z šera minulosti I*. Klatovy 1936, s. 25; KOVAŘÍK, Petr, *Studánky a prameny Čech, Moravy a Slezska*. Praha 1998, s. 29, 147; STEJSKAL, Martin, *Cesty za hvězdou*. Praha, Litomyšl 2001, s. 41; VURM, Bohumil a kol., *Krásy a tajemství České republiky. Plzeňský kraj*. Praha 2003, s. 36; KRČMÁŘ, Luděk, *O kapli u Věckovic kolují zajímavé pověsti*. Plzeňský deník, 28. 5. 2005, s. 27; RENDLOVÁ, Eliška, *Zázračné studánky na Klatovsku*. Nepublikovaný rukopis, Klatovy 2005, s. 17; KRČMÁŘ, Luděk, *Zanechal tajemné misky v kamenech svatý Vojtěch?* Dnes, Kraj Plzeňský, 23. 1. 2008, s. C4; KROUPA, Pavel, *Stopy megalitické prehistorie na Přešticku*. Pod Zelenou Horou 2011, roč. 14 [26], č. 3, s. 7; STEJSKAL, Martin, *Labyrintem míst klatých*. Praha 2011, s. 666; ROYT, Jan, *Posvátná místa a milostné obrazy a sochy v západních Čechách a na Šumavě*. Divotvůrkyně Přešticka. 300 let obrazu a poutí. České Budějovice 2012, s. 15; KOKAISL, Petr – KOKAISLOVÁ, Pavla, *Kostely a kaple v klatovském okrese. 1. díl. Bývalý politický okres Klatovy*. Praha 2013, s. 388; KRÍŽ, Martin, *Pověsti z míst tajemných i kouzelných: Pošumaví*. Švihov 2013, s. 11–13; FIBICH, Ondřej, *Krásné zátíší*. Dědictví Šumavy – sbírka pověstí ze Šumavy a jihozápadních Čech. <https://povesti.knih-pt.cz/povest/detail/1096> [25. 10. 2023]; KRČMÁŘ, Luděk – ČUBR, Václav, *Po stopách sv. Vojtěcha. Díl třetí*. <https://www.youtube.com/watch?v=D4aOpBVCDLE> [17. 8. 2025]; ANONYM, *Poleň*. Poznej svého souseda. Mapový informační portál území MAS Pošumaví. <http://mapin.uhlava.cz/index.php?page=180&idp=310&idrr=159&str=1&lang=cz&task=detail&sm=1> [17. 9. 2025].

Kříž s nápisem před kaplí sv. Vojtěcha u Slavíkovíc.

Foto L. Krčmář, 2007.

obětována.²¹ Neví se, zde sem byl přenesen, nebo je na svém místě a zde bylo původní obětiště. Místní pověsti dále v rozličném podání

uvádějí, že sv. Vojtěch pak ukládal každý den do mělké prohlubně stříbrný peníz (jinde jeden sedmák) pro místního pasáčka (zjevil se mu jako stařík žádající almužnu a pasáček – chudý chalupník či jinde malý hoch, mu dal svůj chleba) a peníz se objevoval i po světcově odchodu. Když však pasáček zbohatl, byl líný si pro peníz chodit až ke studánce, a převezl tedy kámen s prohlubní na hřbitov v Poleni. Tím však zázračná moc kamene zmizela a neobnovila se ani později, kdy byl kámen převezen zpět ke studánce.²²

Podle jiné verze pověsti nechal pasáček převést kámen na svůj pozemek. Moc kamene se tím vytratila a zbohatlý pasáček si uvědomil svoji chybu. Svůj majetek rozdělil chudým a kámen pak odvezl na hřbitov v Poleni. Polenští se domnívali, že kámen přivezl na hřbitov čert a z kamene neměli radost. Posléze si jeden obyvatel vzpomněl, že podobný kámen býval u kapličky a byl tam vrácen.²³ Další verze pověsti ji doplňuje spojením kultu sv. Vojtěcha a sv. Blažeje. Vždycky, když si peníz pasáček vzal, objevil se zázračně na zdi obraz sv. Blažeje. Zprvu se zjevu bál, ale později si obrazu nevšímal. Pasáček, po té, co byl kámen přenesen a ztratil svou moc, ve zlosti proklínal celý svět. Náhle se před ním zjevil sv. Blažej a káral jej za to. Ovčák se ulekl a prosil za odpuštění. Ve vsi pak lidem vypravoval svoji příhodu. Všichni obyvatelé pospíchali ke kapličce.

- 21 Státní okresní archiv Klatovy, fond AM Poleň, *Pamětní kniha městečka Poleně*. <https://www.portafortium.eu/chronicle/soap-kt/00891-mesto-polen-1921-1934> [22. 12. 2021], s. 48; Státní okresní archiv Klatovy, fond AM Poleň, *Pamětní kniha obce Poleně*. <https://www.portafortium.eu/chronicle/soap-kt/00891-mesto-polen-1914-1945> [22. 12. 2021], s. 226; WILDMANN, František, *Pomněnky z českých krajů*. Praha 1902, s. 291; BISKUP, Josef, *Z šera minulosti I*. Klatovy 1936, s. 25; BISKUP, Josef, *Pod Doubravou. Průvodce Klatovskem*. Klatovy 1941, s. 33; KRČMÁŘ, Luděk, *O kapli u Věckovic kolují zajímavé pověsti*. Plzeňský deník, 28. 5. 2005, s. 27; KRČMÁŘ, Luděk, *Zanechal tajemné misky v kamenech svatý Vojtěch?* Dnes, Kraj Plzeňský, 23. 1. 2008, s. C4; KRÍŽ, Martin, *Pověsti z míst tajemných i kouzelných: Pošumaví*. Švihov 2013, s. 11–13; KRČMÁŘ, Luděk – ČUBR, Václav, *Po stopách sv. Vojtěcha. Díl třetí*. <https://www.youtube.com/watch?v=D4aOpBVCDLE> [17. 8. 2025]; ANONYM, *Poleň*. Poznej svého souseda. Mapový informační portál území MAS Pošumaví. <http://mapin.uhlava.cz/index.php?page=180&idp=310&idrr=159&str=1&lang=cz&task=detail&sm=1> [17. 9. 2025].
- 22 Státní okresní archiv Klatovy, fond AM Poleň, *Pamětní kniha městečka Poleně*. <https://www.portafortium.eu/chronicle/soap-kt/00891-mesto-polen-1921-1934> [22. 12. 2021], s. 48; Státní okresní archiv Klatovy, fond AM Poleň, *Pamětní kniha obce Poleně*. <https://www.portafortium.eu/chronicle/soap-kt/00891-mesto-polen-1914-1945> [22. 12. 2021], s. 226; BISKUP, Josef, *Z šera minulosti I*. Klatovy 1936, s. 24–26; RŮŽIČKA, David, *Malý inspirativní rodinný průvodce po pověstech Klatovska*. Plzeň 1997, s. 11; KOVÁŘIK, Petr, *Studánky a prameny Čech, Moravy a Slezska*. Praha 1998, s. 29, 147; VURM, Bohumil a kol., *Krásky a tajemství České republiky. Plzeňský kraj*. Praha 2003, s. 36; KRČMÁŘ, Luděk, *O kapli u Věckovic kolují zajímavé pověsti*. Plzeňský deník, 28. 5. 2005, s. 27; KORANDOVÁ, Marie, *Pověsti a legendy západních Čech*. Plzeň 2011, s. 71; RENDLOVÁ, Eliška, *Zázračné studánky na Klatovsku*. Nepublikovaný rukopis, Klatovy 2005, s. 17; KRČMÁŘ, Luděk, *Zanechal tajemné misky v kamenech svatý Vojtěch?* Dnes, Kraj Plzeňský, 23. 1. 2008, s. C4; STEJSKAL, Martin, *Labyrintem míst klatých*. Praha 2011, s. 666; KRÍŽ, Martin, *Pověsti z míst tajemných i kouzelných: Pošumaví*. Švihov 2013, s. 11–13; FIBICH, Ondřej, *Bohatý kámen*. Dědictví Šumavy – sbírka pověstí ze Šumavy a jihozápadních Čech. <https://povesti.knih-pt.cz/povest/detail/1095> [25. 10. 2023]; KRČMÁŘ, Luděk – ČUBR, Václav, *Po stopách sv. Vojtěcha. Díl třetí*. <https://www.youtube.com/watch?v=D4aOpBVCDLE> [17. 8. 2025];
- 23 KRÍŽ, Martin, *Pověsti z míst tajemných i kouzelných: Pošumaví*. Švihov 2013, s. 11–13; ANONYM, *Poleň*. Poznej svého souseda. Mapový informační portál území MAS Pošumaví. <http://mapin.uhlava.cz/index.php?page=180&idp=310&idrr=159&str=1&lang=cz&task=detail&sm=1> [17. 9. 2025].

Zázračný obraz sv. Blažeje zde skutečně na zdi visel. Tak je vysvětlováno zasvěcení kaple.²⁴ Na paměť této události tu pak vystavěl jakýsi Blažej z Poleně kapličku.²⁵ V nedávné době byla zaznamenána ještě místní pověst, vysvětlující též prohlubně v kameni. Opět se ale váže ke sv. Vojtěchu a jeho cestě z Říma. Když tudy světec procházel, uviděl velkého medvěda, jak stojí nad malou holčičkou, která šla pro vodu ke studánce. Když však medvěd zavěřil sv. Vojtěcha, dal se na útěk a zůstaly po něm jen dva otisky tlap v kameni.²⁶

Dnes na místě uvidí poutník jednoduchou barokní kapli, v relativně dobrém stavu, která byla znovu postavena pravděpodobně někdy na počátku 19. století. Předcházela jí stará kaple zrušená v roce 1784 za reforem Josefa II.²⁷ Je zaznamenána již na I. vojenském mapování z let 1764–1768. Při levém nároží vstupního průčelí kaple se nachází onen kámen s údajnými otisky nohou světce a tlap medvěda či jiných zvířat. Studánka, které lidé připisovali zázračnou moc, prý léčila hlavně nemoci očí, se nachází netradičně ukryta hluboko v záklenku boční stěny kaple.²⁸ Uvádí se, že už kolem roku 1760 měla i pumpu, v roce 1769 získala za 3 zlaté pumpu novou.²⁹ Dnes je bohužel silně znečištěná. Kaple bývala zastávkou poutníků na Svatou Horu.

Kaple sv. Blažeje u Poleně se záklenkem studánky v boční stěně. Foto L. Krčmář, 2005.

Byly zde vystaveny různé votivní oběti, hole, berle uzdravených, jako důkaz vděčnosti ke světcům.³⁰ U kaple se modlil a prodléval i národní buditel Josef Dobrovský. V roce 1967 došlo

24 Státní okresní archiv Klatovy, fond AM Poleň, *Pamětní kniha obce Poleně*. <https://www.portafontium.eu/chronicle/soap-kt/00891-mesto-polen-1914-1945> [22. 12. 2021], s. 226.

25 FIBICH, Ondřej, *Krásné zátiší*. Dědictví Šumavy – sbírka pověstí ze Šumavy a jihozápadních Čech. <https://povesti.knih-pt.cz/povest/detail/1096> [25. 10. 2023].

26 KRČMÁŘ, Luděk, *O kapli u Věckovic kolují zajímavé pověsti*. Plzeňský deník, 28. 5. 2005, s. 27; RENDLOVÁ, Eliška, *Zázračné studánky na Klatovsku*. Nepublikovaný rukopis, Klatovy 2005, s. 17; KRČMÁŘ, Luděk, *Zanechal tajemně misky v kamenech svatý Vojtěch?* Dnes, Kraj Plzeňský, 23. 1. 2008, s. C4.

27 Státní okresní archiv Klatovy, fond AM Poleň, *Pamětní kniha městečka Poleně*. <https://www.portafontium.eu/chronicle/soap-kt/00891-mesto-polen-1921-1934> [22. 12. 2021], s. 48; Státní okresní archiv Klatovy, fond MNV Poleň, *Kronika MNV v Poleni okres Klatovy*. <https://www.portafontium.eu/chronicle/soap-kt/00188-obec-polen-1953-1991> [22. 12. 2021], s. 139.

28 Státní okresní archiv Klatovy, fond AM Poleň, *Pamětní kniha městečka Poleně*. <https://www.portafontium.eu/chronicle/soap-kt/00891-mesto-polen-1921-1934> [22. 12. 2021], s. 48; Státní okresní archiv Klatovy, fond AM Poleň, *Pamětní kniha obce Poleně*. <https://www.portafontium.eu/chronicle/soap-kt/00891-mesto-polen-1914-1945> [22. 12. 2021], s. 226;

BISKUP, Josef, *Z šera minulosti I*. Klatovy 1936, s. 25; NOVÁKOVÁ, Stanislava, *Příspěvek k dějinám panství Chudenice*. Chudenice – archeologie, dějiny, současnost 1992, s. 32; KOVAŘÍK, Petr, *Studánky a prameny Čech, Moravy a Slezska*. Praha 1998, s. 29, 147; KRČMÁŘ, Luděk, *O kapli u Věckovic kolují zajímavé pověsti*. Plzeňský deník, 28. 5. 2005, s. 27; RENDLOVÁ, Eliška, *Zázračné studánky na Klatovsku*. Nepublikovaný rukopis, Klatovy 2005, s. 17; KRČMÁŘ, Luděk, *Zanechal tajemně misky v kamenech svatý Vojtěch?* Dnes, Kraj Plzeňský, 23. 1. 2008, s. C4; KRÍŽ, Martin, *Pověsti z míst tajemných i kouzelných: Pošumaví*. Švihov 2013, s. 11–13; FIBICH, Ondřej, *Krásné zátiší*. Dědictví Šumavy – sbírka pověstí ze Šumavy a jihozápadních Čech. <https://povesti.knih-pt.cz/povest/detail/1096> [25. 10. 2023]; KRČMÁŘ, Luděk – ČUBR, Václav, *Po stopách sv. Vojtěcha. Díl třetí*. <https://www.youtube.com/watch?v=D4aOpBVCDLE> [17. 8. 2025]; ANONYM, *Poleň*. Poznej svého souseda. Mapový informační portál území MAS Pošumaví. <http://mapin.uhlava.cz/index.php?page=180&idp=310&idrr=159&str=1&lang=cz&task=detail&sm=1> [17. 9. 2025].

29 Státní okresní archiv Klatovy, fond AM Poleň, *Pamětní kniha městečka Poleně*. <https://www.portafontium.eu/chronicle/soap-kt/00891-mesto-polen-1921-1934> [22. 12. 2021], s. 48; Státní okresní archiv Klatovy, fond AM Poleň, *Pamětní kniha obce Poleně*. <https://www.portafontium.eu/chronicle/soap-kt/00891-mesto-polen-1914-1945> [22. 12. 2021], s. 226.

30 Státní okresní archiv Klatovy, fond AM Poleň, *Pamětní kniha městečka Poleně*. <https://www.portafontium.eu/chronicle/soap-kt/00891-mesto-polen-1921-1934> [22. 12. 2021], s. 48; KRČMÁŘ, Luděk – ČUBR, Václav, *Po stopách sv. Vojtěcha. Díl třetí*. <https://www.youtube.com/watch?v=D4aOpBVCDLE> [17. 8. 2025].

Kámen s otisky před kaplí sv. Blažeje u Poleně.
Foto L. Krčmář, 2005.

k její opravě a při té příležitosti je zmiňována dávná místní úcta ke sv. Blažeji a starobylý obraz sv. Blažeje, zrestaurovaný dvěma žačkami fakulty výtvarného umění v Praze. Dnes se však v kapli nenachází.³¹

Na okraji zámeckého areálu při silnici v **Teteticích** se nachází bývalá mešní kaple sv. Isidora a sv. Vojtěcha. V roce 1722 ji založil a vystavěl majitel nedávno postaveného zámku František Albrecht Hrobčický.³² V roce 1793 došlo za Jiřího Schrama k přestavbě zpuštělé kaple, ve které se již v druhé polovině 18. století ani mše na svátek sv. Vojtěcha nemohla konat, do dnešní podoby prosté obdélné kaple. Věnoval sem i hlavní oltář sv. Vojtěcha.³³ Kaple byla údajně postavena na památku, že

touto krajinou světec kráčel a shlédl z těchto míst okolní vyprahlou krajinu.³⁴ Kaple se stala regionálním poutním místem, kam směřovala především jednotlivá procesí.³⁵ Hlavní poutní mše se konala v neděli po sv. Vojtěchu, „kamž se schází veliké množství lidu z blízka i daleka“.³⁶ Vedle ní se ve své době konalo každoročně třináct fundálních mší za rod Schramovský a dvě za rod Wellnerovský. Další opravu kaple inicioval v roce 1882 Jiří Wellner.³⁷ Po roce 1945 byla kaple zdevastována. Sv. Vojtěcha připomínal hlavní oltář z konce 18. století (dnes se v kapli nenachází) zasvěcený tomuto

Kaple sv. Isidora a sv. Vojtěcha v Teteticích.
Foto L. Krčmář, 2023.

31 Státní okresní archiv Klatovy, fond MNV Poleň, *Kronika MNV v Poleni okres Klatovy*. <https://www.portafontium.eu/chronicle/soap-kt/00188-obec-polen-1953-1991> [22. 12. 2021], s. 139.

32 Blíže ke kapli Státní okresní archiv Klatovy, fond AO Tetětice, *Kronika obce Tětětice 1924 – 1956*. <https://www.portafontium.eu/chronicle/soap-kt/00943-obec-tetetice-1924-1956> [22. 8. 2025], s. 9;

VANĚK, Ferdinand – HOSTAŠ, Karel, *Soupis památek historických a uměleckých v politickém okrese Klatovském*. Praha 1899, s. 174; POCHÉ, Emanuel a kol., *Umělecké památky Čech 4*. Praha 1982, s. 60; ÚLOVEC, Jiří, *Památky obce Tětětice u Klatov*. *Minulostí Západočeského kraje* 1996, 31, s. 41–42, 44, 51–55; ÚLOVEC, Jiří, *Hrady, zámky a tvrze Klatovska*. Praha 2004, s. 228–231; KRČMÁŘ, Luděk, *V Těteticích najdeme cenný soubor zámku a kaple*. *Plzeňský deník*, 4. 12. 2004, s. 27; ÚLOVEC, Jiří, *Ohrožené hrady, zámky a tvrze Čech. 2. díl (N–Ž)*. Praha 2005, s. 485–489; KRČMÁŘ, Luděk, *Kaple připomínají místa, kudy kráčel svatý Vojtěch*. *Dnes, Kraj Plzeňský*, 30. 1. 2008, s. C4; KOKAISL, Petr – KOKAISLOVÁ, Pavla, *Kostely a kaple v klatovském okrese. 1. díl. Bývalý politický okres Klatovy*. Praha 2013, s. 362; SOUKUP, Jan, *Kostely a kaple sv. Vojtěcha ve vikariátu Klatovy*. *Zpravodaj plzeňské diecéze* 2022, č. 5, s. 32–33; KRČMÁŘ, Luděk – ČUBR, Václav, *Po stopách sv. Vojtěcha. Díl třetí*. <https://www.youtube.com/watch?v=D4aOpBVCDLE> [17. 8. 2025].

33 Státní okresní archiv Klatovy, fond AO Tetětice, *Kronika obce Tětětice 1924 – 1956*. <https://www.portafontium.eu/chronicle/soap-kt/00943-obec-tetetice-1924-1956> [22. 8. 2025], s. 11;

Státní okresní archiv Klatovy, fond AM Poleň, *Pamětní kniha městečka Poleně*. <https://www.portafontium.eu/chronicle/soap-kt/00891-mesto-polen-1921-1934> [22. 12. 2021], s. 49–50.

34 PODLAHA, Antonín – ŠITTLER, Eduard, *Album Svatovojtěšské*. Praha 1897, s. 28; KRÁSL, František – JEŽEK, Jan, *Sv. Vojtěch, druhý biskup pražský, jeho klášter a úcta u lidu*. Praha 1898, s. 614; WILDMANN, František, *Pomněnky z českých krajů*. Praha 1902, s. 291; ČERNÝ, Alois, *Sv. Vojtěch na Planinách*. Plzeň 1938, s. 3; BAROCH, Karel, *Dějiny Nepomucka. Sv. Vojtěch. Sv. Jan Nepomucký. Díl IV*. Plzeň 1993, s. 30; KRČMÁŘ, Luděk, *Kaple připomínají místa, kudy kráčel svatý Vojtěch*. *Dnes, Kraj Plzeňský*, 30. 1. 2008, s. C4; KRČMÁŘ, Luděk – ČUBR, Václav, *Po stopách sv. Vojtěcha. Díl třetí*. <https://www.youtube.com/watch?v=D4aOpBVCDLE> [17. 8. 2025].

35 LADENBAUER, Wilibald, *Posvátná a poutní místa diecéze českobudějovické*. <https://www.kohoutikriz.org/autor.html?id=laden> [15. 11. 2018].

36 WILDMANN, František, *Pomněnky z českých krajů*. Praha 1902, s. 291.

37 Státní okresní archiv Klatovy, fond AO Tetětice, *Kronika obce Tětětice 1924 – 1956*. <https://www.portafontium.eu/chronicle/soap-kt/00943-obec-tetetice-1924-1956> [22. 8. 2025], s. 11.

světci, jak potvrzuje nápis HONORIS MORI DIVI ADALBERTI SACRUM na jeho poničeném torzu. Byl osazen obrazem sv. Vojtěcha, který však byl ukraden. V letech 2004 – 2020 byla kaple opravena.³⁸

Původně pozdně gotická kaple připomínající spíše malý kostelík v **Petrovicích** se nachází na malém návrší nedaleko bývalého panského sídla a je zasvěcena přímo sv. Vojtěchu.³⁹ Patří mezi nejstarší sakrální stavby v regionu spojované se svatovojtěšskou tradicí.⁴⁰ Na hlavním oltáři z první čtvrtiny 18. století se nachází obraz smrti sv. Vojtěcha, doprovázený pěti medailony svatých Prokopa, Václava, Norberta, Víta a Jana Nepomuckého (dnes se medailony na oltáři nenacházejí). Světce připomínal i obraz Ukřižování se sv. Vojtěchem asv. Kateřinou nalevémbočnímoltářiztěžedoby (dnes se obraz na oltáři nenachází). Další obraz umístěný v interiéru kaple má námět napadení sv. Vojtěcha rozzuřeným převozníkem.⁴¹ Kaple je s působením světce zmiňována i základní soupisovou literaturou úctě ke sv. Vojtěchu.⁴²

Světce však nejvíce připomíná velký kámen položený při vnější straně presbytáře, na kterém světec odpočíval.⁴³ Je na něm svatovojtěšská stopa odpočívajícího světce v podobě vytlačeného ležícího těla opřeného o pravou ruku.⁴⁴ Podle místní pověsti přišel světec se svými dvanácti „klášterníky“ při své cestě do Žinkov navečer do Petrovic. Lidé navedení proti němu od zdejších pohanských kněží jej ve vsi nechtěli nechat přespat. Vojtěch tedy odvedl své druhy na draha v místech dnešní kaple, aby je zdejší lid neohrožoval. Ulehli, jen Vojtěch celou noc bděl v leže na kameni a modlil se, zatímco jeho druhové spali. Za východu slunce se dali cestou k Žinkovům. Ráno sem přišli místní obyvatelé a viděli, jak bylo jeho svaté tělo do kamene vytlačeno. Zapůsobilo to na ně a poznali, že tito lidé jsou Bohu milejší než jejich žreci a lítovali velice, jak se k nim zachovali. Někteří z nich se dokonce vydali za nimi, aby je odprosili.⁴⁵

Kámen býval ve velké úctě místních věřících, modlili se u něj, a dokonce jej líbali.⁴⁶ Na svátek sv. Vojtěcha byla kaple cílem procesí,

- 38 VANĚK, Ferdinand – HOSTAŠ, Karel, *Soupis památek historických a uměleckých v politickém okrese Klatovském*. Praha 1899, s. 174; POCHE, Emanuel a kol., *Umělecké památky Čech 4*. Praha 1982, s. 60; ÚLOVEC, Jiří, *Památky obce Tetětice u Klatov*. Minulosti Západočeského kraje 1996, 31, s. 54–55; ÚLOVEC, Jiří, *Hrady, zámky a tvrze Klatovska*. Praha 2004, s. 231; ÚLOVEC, Jiří, *Ohrožené hrady, zámky a tvrze Čech. 2. díl [N–Ž]*. Praha 2005, s. 488–489; KRČMÁŘ, Luděk, *Kaple připomínají místa, kudy kráčel svatý Vojtěch*. Dnes, Kraj Plzeňský, 30. 1. 2008, s. C4; SOUKUP, Jan, *Kostely a kaple sv. Vojtěcha ve vikariátu Klatovy*. Zpravodaj plzeňské diecéze 2022, č. 5, s. 32–33; KRČMÁŘ, Luděk – ČUBR, Václav, *Po stopách sv. Vojtěcha. Díl třetí*. <https://www.youtube.com/watch?v=D4aOpBVCDLE> [17. 8. 2025]; VALENCÍK, Michal, *Poškozené a zničené kostely, kaple a synagogy v České republice*. <http://www.znicenekostely.cz/> [1. 10. 2025].
- 39 Blíže ke kapli například Státní okresní archiv Klatovy, fond MNV Petrovice, *Kronika obce Petrovice u Měčina 1975–1884*. <https://www.portafontium.eu/chronicle/soap-kt/00177-obec-petrovice-1972-1984> [22. 8. 2025], s. 26–27, 269–270, 349; HOSTAŠ, Karel – VANĚK, Ferdinand, *Soupis památek historických a uměleckých v politickém okrese Přeštickém*. Praha 1907, s. 63–65; ŠLÉGL, Adolf, *Politický okres Přeštický. II. Část zvláštní*. Přeštice 1925, s. 154; POCHE, Emanuel a kol., *Umělecké památky Čech 3*. Praha 1980, s. 46; KOKAISL, Petr – KOKAISLOVÁ, Pavla, *Kostely a kaple v klatovském okrese. 2. díl. Bývalé politické okresy Domažlice, Přeštice, Strakonice, a Sušice*. Praha 2013, s. 61; SOUKUP, Jan, *Kostely a kaple sv. Vojtěcha ve vikariátu Klatovy*. Zpravodaj plzeňské diecéze 2022, č. 5, s. 32–33.
- 40 TYKAL, Roman, *Drobné sakrální památky severovýchodního Klatovska*. Pod Zelenou Horou 2000, roč. 3 [15], č. 3, s. 4.
- 41 Státní okresní archiv Klatovy, fond MNV Petrovice, *Kronika obce Petrovice u Měčina 1975–1884*. <https://www.portafontium.eu/chronicle/soap-kt/00177-obec-petrovice-1972-1984> [22. 8. 2025], s. 269; HOSTAŠ, Karel – VANĚK, Ferdinand, *Soupis památek historických a uměleckých v politickém okrese Přeštickém*. Praha 1907, s. 64; ŠLÉGL, Adolf, *Politický okres Přeštický. II. Část zvláštní*. Přeštice 1925, s. 154; POCHE, Emanuel a kol., *Umělecké památky Čech 3*. Praha 1980, s. 46; SOUKUP, Jan, *Kostely a kaple sv. Vojtěcha ve vikariátu Klatovy*. Zpravodaj plzeňské diecéze 2022, č. 5, s. 32–33.
- 42 KRÁSL, František – JEŽEK, Jan, *Sv. Vojtěch, druhý biskup pražský jeho klášter a úcta u lidu*. Praha 1898, s. 614; KOKOŠKOVÁ, Věra, *Po stopách sv. Vojtěcha na jižním Plzeňsku*. Přeštice 1997, s. 11; TYKAL, Roman, *Drobné sakrální památky severovýchodního Klatovska*. Pod Zelenou Horou 2000, roč. 3 [15], č. 3, s. 4.
- 43 Státní okresní archiv Klatovy, fond MNV Petrovice, *Kronika obce Petrovice u Měčina 1975–1884*. <https://www.portafontium.eu/chronicle/soap-kt/00177-obec-petrovice-1972-1984> [22. 8. 2025], s. 270, 349; TYKAL, Roman, *Drobné sakrální památky severovýchodního Klatovska*. Pod Zelenou Horou 2000, roč. 3 [15], č. 3, s. 4; KRČMÁŘ, Luděk, *Když na Klatovsku vítal světce jeho bratr Soběbor...* Dnes, Kraj Plzeňský, 27. 2. 2008, s. C4; SOUKUP, Jan, *Kostely a kaple sv. Vojtěcha ve vikariátu Klatovy*. Zpravodaj plzeňské diecéze 2022, č. 5, s. 33; KRČMÁŘ, Luděk – ČUBR, Václav, *Po stopách sv. Vojtěcha. Díl třetí*. <https://www.youtube.com/watch?v=D4aOpBVCDLE> [17. 8. 2025].
- 44 LIŠKA, Jan, *Pověsti z okolí Žinkovského. IV. O svatém Vojtěchu*. Šumavan 1888, roč. 21, č. 7, s. 71; KRČMÁŘ, Luděk – ČUBR, Václav, *Po stopách sv. Vojtěcha. Díl třetí*. <https://www.youtube.com/watch?v=D4aOpBVCDLE> [17. 8. 2025].
- 45 LIŠKA, Jan, *Pověsti z okolí Žinkovského. IV. O svatém Vojtěchu (dokončení)*. Šumavan 1888, roč. 21, č. 8, s. 81; KRČMÁŘ, Luděk – ČUBR, Václav, *Po stopách sv. Vojtěcha. Díl třetí*. <https://www.youtube.com/watch?v=D4aOpBVCDLE> [17. 8. 2025].
- 46 LIŠKA, Jan, *Pověsti z okolí Žinkovského. IV. O svatém Vojtěchu*. Šumavan 1888, roč. 21, č. 7, s. 71; KRČMÁŘ, Luděk – ČUBR, Václav, *Po stopách sv. Vojtěcha. Díl třetí*. <https://www.youtube.com/watch?v=D4aOpBVCDLE> [17. 8. 2025].

Kaple sv. Vojtěcha v Petrovících. Foto L. Krčmář, 2007.

Obraz smrti sv. Vojtěcha na hlavním oltáři kaple sv. Vojtěcha v Petrovících. Foto L. Krčmář, 2023.

Kámen s otiskem těla sv. Vojtěcha u zdi kaple sv. Vojtěcha v Petrovících. Foto L. Krčmář, 2007.

Interiér kaple sv. Vojtěcha v Petrovících. Historický skleněný diapositiv. Západočeské muzeum v Plzni – oddělení novějších dějin, počátek 20. století.

například z blízkých Němčic.⁴⁷ Podle obecní kroniky se zde pouť s bohoslužbou na sv. Vojtěcha držela ještě v 70. letech 20. století.⁴⁸

Na stěně nad kamenem se pod stříškou ukrývá lidový obraz sv. Vojtěcha s nápisem „Sv. Vojtěchu, oroduj za nás“.

Ve **Zdebořicích** bývalo několik míst spojených s úctou ke sv. Vojtěchu. Vypráví o tom několik místních pověstí.

Podle jedné z nich biskup Vojtěch navštívil na svých obtížných misijních cestách i Klatovsko. Křesťanskou víru přišel hlásat také do Zdebořic. Lidé už dlouho věděli o jeho příchodu a v hojném počtu se sešli, aby vyslechli jeho kázání (jinde mši). Sv. Vojtěch poklekl na velký plochý kámen (později nazývaný Skal-ka) a dlouho se modlil. Pověst dále vypráví o odstranění tohoto posvátného kamene a jeho nevysvětlitelném přemístění na původní místo. Jistý sedlák zde měl pole, a když uviděl kámen bez užitku, odvezl si jej domů a svalil z vozu na dvůr. Ráno byl kámen pryč. „Zřejmě mi jej někdo ukradl,“ myslel si sedlák. Po čase zase projížděl místem, kde kámen našel a opět jej zde našel. Tentokrát jej doma ihned zasadil jako práh ke svému chlévu. Ráno byl kámen zase na svém původním místě. Sdílel to ostatním obyvatelům vsi, a ti se rozhodli, že v těch místech postaví kapli sv. Vojtěcha k jeho počtě. Ta byla brzy vystavěna nad zdejší svatovojtěšskou studánkou.⁴⁹ Jiné podání uvádí, že nedaleko kapličky se ukazovala světcova stopa. Majitel chalupy pod skalou potřeboval více

místa ve dvoře, a proto odkopal kus skály se světcovou šlépějí a sedátkem. Byl za to potrestán velikými bolestmi zad. Právě těch se lidé podle pověsti zbavovali sezením na sedátku. Z rulové skály je krásný výhled do okolí.⁵⁰

Jiná pověst se váže k známému návratu světce z Říma do Prahy na přelomu let 992 – 993. Od Tetetic vedly kroky světce do Zdebořic (dříve též Soběbořice či Stobořice). Zde mu vyšel vstříc jeho bratr Soběbor (pověst tak objasňuje i vnik názvu lokality) s přáteli z rodu Slavníkovců. Světec se postavil na kámen, ronil slzy a žehnal zde českému lidu, který jej přišel uvítat. V kameni pak zůstaly vytlačeny jeho dvě šlépěje, kámen začal být místními obyvateli nazýván kamenem svatovojtěšským a ještě na přelomu 19. a 20. století je literaturou popisováno, že je ve veliké úctě, a existuje dosud. Světec se posléze vydal na Zelenou Horu.⁵¹

Další pověst hovoří o zdebořické skalce vypínající se nad osadou, na níž měl sv. Vojtěch mši pod širým nebem a požehnal české zemi. Při tom na jednom kameni otiskl svou šlépěj, či stopy. Zlým silám se však tato misie zajíдалa, a tak ďábel odnesl tuto památku pryč. Avšak do rána se tento svědek svatovojtěšské zbožnosti vrátil sám na skalku.⁵²

Se svatovojtěšskou úctou je spojována i zdejší studánka a kaple. Podle pověsti u zdejší studánky odpočíval sv. Vojtěch na jedné ze svých cest, jinde přímo na své cestě z Říma do Prahy. Prameni požehnal, a tak voda léčí mnohé nemoci. Lidé z celého kraje pak připisovali

47 LIŠKA, Jan, *Pověsti z okolí Žinkovského. IV. O svatém Vojtěchu [dokončení]*. Šumavan 1888, roč. 21, č. 8, s. 82.

48 Státní okresní archiv Klatovy, fond MNV Petrovice, *Kronika obce Petrovice u Měčina 1975–1884*. <https://www.portafontium.eu/chronicle/soap-kt/00177-obec-petrovice-1972-1984> [22. 8. 2025], s. 31, 164.

49 BISKUP, Josef, *Z šera minulosti I*. Klatovy 1936, s. 71–72; STEJSKAL, Martin, *Cesty za hvězdou*. Praha, Litomyšl 2001, s. 42; VURM, Bohumil a kol., *Krásy a tajemství České republiky. Plzeňský kraj*. Praha 2003, s. 38; KRČMÁŘ, Luděk, *Když na Klatovsku vítal světce jeho bratr Soběbor...* Dnes, Kraj Plzeňský, 27. 2. 2008, s. C4; STEJSKAL, Martin, *Labyrintem míst klatých*. Praha 2011, s. 965; KRČMÁŘ, Luděk – ČUBR, Václav, *Po stopách sv. Vojtěcha. Díl třetí*. <https://www.youtube.com/watch?v=D4aOpBVCDLE> [17. 8. 2025].

50 HRDLÍČKA, Miroslav, *Křížkův rodný kraj*. Klatovy 1947, s. 201–202; VURM, Bohumil a kol., *Krásy a tajemství České republiky. Plzeňský kraj*. Praha 2003, s. 38; KRČMÁŘ, Luděk, *Když na Klatovsku vítal světce jeho bratr Soběbor...* Dnes, Kraj Plzeňský, 27. 2. 2008, s. C4.

51 PODLAHA, Antonín – ŠITTLER, Eduard, *Album Svatovojtěšské*. Praha 1897, s. 28; WILDMANN, František, *Pomněnky z českých krajů*. Praha 1902, s. 291; KRČMÁŘ, Luděk, *Když na Klatovsku vítal světce jeho bratr Soběbor...* Dnes, Kraj Plzeňský, 27. 2. 2008, s. C4; KRČMÁŘ, Luděk – ČUBR, Václav, *Po stopách sv. Vojtěcha. Díl třetí*. <https://www.youtube.com/watch?v=D4aOpBVCDLE> [17. 8. 2025].

52 STEJSKAL, Martin, *Cesty za hvězdou*. Praha, Litomyšl 2001, s. 42; VURM, Bohumil a kol., *Krásy a tajemství České republiky. Plzeňský kraj*. Praha 2003, s. 38; KRČMÁŘ, Luděk, *Když na Klatovsku vítal světce jeho bratr Soběbor...* Dnes, Kraj Plzeňský, 27. 2. 2008, s. C4; KORANDOVÁ, Marie, *Pověsti a legendy západních Čech*. Plzeň 2011, s. 71; SOUKUP, Jan, *Kostely a kaple sv. Vojtěcha ve vikariátu Klatovy*. Zpravodaj plzeňské diecéze 2022, č. 5, s. 33. FIBICH, Ondřej, *Světec proti démonům*. Dědictví Šumavy – sbírka pověstí ze Šumavy a jihozápadních Čech. <https://povesti.knih-pt.cz/povest/detail/1459> [25. 10. 2023]; KRČMÁŘ, Luděk – ČUBR, Václav, *Po stopách sv. Vojtěcha. Díl třetí*. <https://www.youtube.com/watch?v=D4aOpBVCDLE> [17. 8. 2025].

studánce zázračnou moc.⁵³ O zdejší studánce píše ve svém díle *Vestigium Bohemiae Piae* (vydaném v roce 1689 v Praze) Albrecht Chanovský.⁵⁴ Uvádí: „Zde na výše postaveném místě Nebeský Lékař poskytl mnohým smrtelníkům léčivý pramen. Slavná zde bývá každoroční pouť o velikonočních svátcích a mnozí nemocní zde díky této vodě nacházejí uzdravení, zejména očních chorob. Mnozí lidé prý této vodě žehnají a tím více a častěji kněží.“⁵⁵ Zázračný pramen poblíž kostel sv. Jiljí ve Zdebořicích uvádí ve svém díle i Bohuslav Balbín.⁵⁶

Kostel sv. Jiljí⁵⁷ je zmiňován v další pověsti, podle které byl založen na místě pohanského obětiště. Byl prý opevněný, aby se do něj mohli křesťané uchýlit před napadením pohany. Vždyť tuto ves kdysi podle pověsti založil slovanský kmen Stodoranů.⁵⁸ Pověst sice nezmiňuje přímo sv. Vojtěcha, ale všímá si dávného pokřesťanštění zdejšího místa a připomíná pohanskou jeho minulost, ve které sv. Vojtěch prováděl svou misijní činnost. V samotném kostele se nachází kvalitní barokní socha žehnajícího sv. Vojtěcha z 18. století, podtrhující

světcův kult v lokalitě.⁵⁹ Až do roku 1918 byl v kostele i starý obraz sv. Vojtěcha, následně byl odstraněn akademickým malířem Majorem z Prahy a nahrazen věrnou kopií od akademického malíře Vaňka z Prahy.⁶⁰ Podle farní kroniky z přelomu 19. a 20. století se v kostele konaly poutní mše na svátek sv. Vojtěcha za hojně účasti věřících i kněží, v roce 1909 je zmiňováno i procesí z blízkých Habartic. Poutní mše je zmiňována ještě v roce 1950.⁶¹

Nad svatovojtěšským pramenem byla postavena kaple sv. Vojtěcha, údajně velmi starého založení. Přímo pod oltářem pramení zázračný léčivý pramen, dnes je však vyschlý.⁶² Farní kronika ještě v roce 1950 uvádí tradiční průvod ke kapli z kostela sv. Jiljí na svátek sv. Vojtěcha.⁶³

Otázkou dodnes zůstává, kde vlastně hledat svatovojtěšské stopy zmiňované v pověstech. Pramen se nachází v kapli, otázka dalších míst zůstává nejistá. V pověstech je zmiňována skalka (rulová), kde měl světec mši a požehnal české zemi. Má se nacházet nad Zdebořicemi a nad kaplí, je z ní krásný výhled.⁶⁴ Světec na ní

53 KRÁSL, František – JEŽEK, Jan, *Sv. Vojtěch, druhý biskup pražský, jeho klášter a úcta u lidu*. Praha 1898, s. 640; GROHMANN, Josef Virgil, *Pověry a obyčeje v Čechách a na Moravě*. Praha 2010, s. 63; VODĚROVÁ, Hana – KRČMĚŘ, Luděk – RŮŽIČKA, David, *Historie turistiky v Plzeňském kraji*. Plzeň 2011, s. 35; FIBICH, Ondřej, *Studánka svatého Vojtěcha*. Dědictví Šumavy – sbírka pověstí ze Šumavy a jihozápadních Čech. <https://povesti.knih-pt.cz/povest/detail/1461> [25. 10. 2023]; KRČMĚŘ, Luděk – ČUBR, Václav, *Po stopách sv. Vojtěcha. Díl třetí*. <https://www.youtube.com/watch?v=D4aOpBVCDLE> [17. 8. 2025].

54 ROYT, Jan, *Obraz a kult v Čechách 17. a 18. století*. 2. přeprac. vyd. Praha 2011, s. 62.

55 CHANOVSKÝ Z DLOUHÉ VSI, *Vestigium Bohemiae piae*. Praha 1698, s. 211–212. Z latinského jazyka přeložil Michal Tejček.

56 BALBÍN, Bohuslav, *Rozmanitost z historie Království českého*. Praha 2017, s. 186; KOVÁŘÍK, Petr, *Studánky a prameny Čech, Moravy a Slezska*. Praha 1998, s. 197; KRČMĚŘ, Luděk, *Když na Klatovsku vítal světce jeho bratr Soběbor...* Dnes, Kraj Plzeňský, 27. 2. 2008, s. C4.

57 Blíže ke kostelu například VANĚK, Ferdinand – HOSTAŠ, Karel, *Soupis památek historických a uměleckých v politickém okrese Klatovském*. Praha 1899, s. 190–192; HRDLIČKA, Miroslav, *Křížikův rodný kraj*. Klatovy 1947, s. 200–201; POCHE, Emanuel a kol., *Umělecké památky Čech 4*. Praha 1982, s. 355.

58 FIBICH, Ondřej, *Pohané a křesťané*. Dědictví Šumavy – sbírka pověstí ze Šumavy a jihozápadních Čech. <https://povesti.knih-pt.cz/povest/detail/1460> [25. 10. 2023].

59 VANĚK, Ferdinand – HOSTAŠ, Karel, *Soupis památek historických a uměleckých v politickém okrese Klatovském*. Praha 1899, s. 192; HRDLIČKA, Miroslav, *Křížikův rodný kraj*. Klatovy 1947, s. 201; POCHE, Emanuel a kol., *Umělecké památky Čech 4*. Praha 1982, s. 355; VURM, Bohumil a kol., *Krásy a tajemství České republiky. Plzeňský kraj*. Praha 2003, s. 38; KRČMĚŘ, Luděk, *Když na Klatovsku vítal světce jeho bratr Soběbor...* Dnes, Kraj Plzeňský, 27. 2. 2008, s. C4.

60 BISKUP, Josef, *Pod Doubravou. Průvodce Klatovskem*. Klatovy 1941, s. 51.

61 Státní okresní archiv Klatovy, fond FÚ Zdebořice, *Kronika fary Zdebořice 1792–1957*. <https://www.portafontium.eu/chronicle/soap-kt/01035-fara-zdeborice-1792-1957> [26. 8. 2025], s. 27, 29, 88–89, 135.

62 KRÁSL, František – JEŽEK, Jan, *Sv. Vojtěch, druhý biskup pražský, jeho klášter a úcta u lidu*. Praha 1898, s. 640; VANĚK, Ferdinand – HOSTAŠ, Karel, *Soupis památek historických a uměleckých v politickém okrese Klatovském*. Praha 1899, s. 193; BISKUP, Josef, *Z šera minulosti I*. Klatovy 1936, s. 72; BISKUP, Josef, *Pod Doubravou. Průvodce Klatovskem*. Klatovy 1941, s. 51; SOUKUP, Jan, *Kostely a kaple sv. Vojtěcha ve vikariátu Klatovy*. Zpravodaj plzeňské diecéze 2022, č. 5, s. 33.

63 Státní okresní archiv Klatovy, fond FÚ Zdebořice, *Kronika fary Zdebořice 1792–1957*. <https://www.portafontium.eu/chronicle/soap-kt/01035-fara-zdeborice-1792-1957> [26. 8. 2025], s. 135.

64 HRDLIČKA, Miroslav, *Křížikův rodný kraj*. Klatovy 1947, s. 202; STEJSKAL, Martin, *Cesty za hvězdou*. Praha – Litomyšl 2001, s. 42; VURM, Bohumil a kol., *Krásy a tajemství České republiky. Plzeňský kraj*. Praha 2003, s. 38; KRČMĚŘ, Luděk, *Když na Klatovsku vítal světce jeho bratr Soběbor...* Dnes, Kraj Plzeňský, 27. 2. 2008, s. C4; KORANDOVÁ, Marie, *Pověsti a legendy západních Čech*. Plzeň 2011, s. 71; SOUKUP, Jan, *Kostely a kaple sv. Vojtěcha ve vikariátu Klatovy*. Zpravodaj plzeňské diecéze 2022, č. 5, s. 33; FIBICH, Ondřej, *Světec proti démonům*. Dědictví Šumavy – sbírka pověstí ze Šumavy a jihozápadních Čech. <https://povesti.knih-pt.cz/povest/detail/1459> [25. 10. 2023]; KRČMĚŘ, Luděk – ČUBR, Václav, *Po stopách sv. Vojtěcha. Díl třetí*. <https://www.youtube.com/watch?v=D4aOpBVCDLE> [17. 8. 2025].

Skalka s možnou stopou sv. Vojtěcha nad Zdebořicemi.
Foto L. Krčmář, 2007.

Interiér kaple sv. Vojtěcha ve Zdebořicích s otvorem studánky.
Foto L. Krčmář, 2023.

Kaple sv. Vojtěcha ve Zdebořicích. Foto L. Krčmář, 2007.

měl zanechat svou stopu, či stopy.⁶⁵ Takováto skalka s výhledem se opravdu nad Zdebořicemi nachází. A snad nese i světcovu stopu ve formě kruhové prohlubně na svém hřebeni.⁶⁶ Jiné podání však mluví o jejím zániku, když byla část skalky odkopána.⁶⁷

Další pověsti hovoří o kameni se světcovými stopami, který se zázračně vracel po odstranění na své původní místo. Ještě na počátku 20. století existoval, jeho bližší lokalizace však uváděna není.⁶⁸

Podle některých údajů v pověstech je možné lokalizovat tento kámen na skalku nad Zdebořicemi nebo s ní přímo ztotožnit. Podle jednoho podání světec poklekl na velký plochý kámen, dnes Skalkou zvaný. Odcizený kámen

65 VURM, Bohumil a kol., *Krásy a tajemství České republiky. Plzeňský kraj*. Praha 2003, s. 38; SOUKUP, Jan, *Kostely a kaple sv. Vojtěcha ve vikariátu Klatovy*. Zpravodaj plzeňské diecéze 2022, č. 5, s. 33.

66 KRČMĀŘ, Luděk, *Když na Klatovsku vítal světce jeho bratr Soběbor...* Dnes, Kraj Plzeňský, 27. 2. 2008, s. C4; KRČMĀŘ, Luděk – ČUBR, Václav, *Po stopách sv. Vojtěcha. Díl třetí*. <https://www.youtube.com/watch?v=D4aOpBVCDLE> [17. 8. 2025].

67 HRDLÍČKA, Miroslav, *Křížikův rodný kraj*. Klatovy 1947, s. 201–202.

68 PODLAHA, Antonín – ŠITTLER, Eduard, *Album Svatovojtěšské*. Praha 1897, s. 28; WILDMANN, František, *Pomněnky z českých krajů*. Praha 1902, s. 291; BISKUP, Josef, *Z šera minulosti I*. Klatovy 1936, s. 71–72; STEJSKAL, Martin, *Cesty za hvězdou*. Praha, Litomyšl 2001, s. 42; VURM, Bohumil a kol., *Krásy a tajemství České republiky. Plzeňský kraj*. Praha 2003, s. 38; KRČMĀŘ, Luděk, *Když na Klatovsku vítal světce jeho bratr Soběbor...* Dnes, Kraj Plzeňský, 27. 2. 2008, s. C4; KRČMĀŘ, Luděk – ČUBR, Václav, *Po stopách sv. Vojtěcha. Díl třetí*. <https://www.youtube.com/watch?v=D4aOpBVCDLE> [17. 8. 2025].

byl opět nalezen na vršku.⁶⁹ Samotná skalka s prohlubní však přesouvaný kámen nepřipomíná a je kompaktní.

Jiní autoři předpokládají existenci skalky se stopami a zároveň existenci druhého kamene se světeckou stopou poblíž kaple.⁷⁰ Je uváděn jeho nedávný zánik z nerozvážnosti.⁷¹ V okolí kaple se nachází několik kamenů. Který z nich by to v případě jeho existence mohl být, se již asi nedozvíme. Zřejmě již opravdu zanikl.

Stopy sv. Vojtěcha na území plzeňské diecéze na Klatovsku patří svou formou mezi tradiční, Tak jako na Domažlicku, jižním Plzeňsku či na území Klatovska v českobudějovické diecézi se jedná především kameny s otisky (Poleň, Petrovice), prameny (Poleň, Zdebořice) a kaple (Slavíkovice, Poleň, Petrovice, Zdebořice) na místě světcova působení a zastávek.

ZDROJE

Prameny

- Státní okresní archiv Klatovy, fond AO Tetětice, *Kronika obce Tětětice 1924 – 1956*. <https://www.portafontium.eu/chronicle/soap-kt/00943-obec-tetetice-1924-1956> [22. 8. 2025].
- Státní okresní archiv Klatovy, fond FÚ Zdebořice, *Kronika fary Zdebořice 1792-1957*. <https://www.portafontium.eu/chronicle/soap-kt/01035-fara-zdeborice-1792-1957> [26. 8. 2025].
- Státní okresní archiv Klatovy, fond MNV Petrovice, *Kronika obce Petrovice u Měčina 1975-1884*. <https://www.portafontium.eu/chronicle/soap-kt/00177-obec-petrovice-1972-1984> [22. 8. 2025].
- Státní okresní archiv Klatovy, fond AM Poleň, *Pamětní kniha městečka Poleně*. <https://www.portafontium.eu/chronicle/soap-kt/00891-mesto-polen-1921-1934> [22. 12. 2021].
- Státní okresní archiv Klatovy, fond AM Poleň, *Pamětní kniha obce Poleně*. <https://www.portafontium.eu/chronicle/soap-kt/00891-mesto-polen-1914-1945> [22. 12. 2021].
- Státní okresní archiv Klatovy, fond MNV Poleň, *Kronika MNV v Poleni okres Klatovy*. <https://www.portafontium.eu/chronicle/soap-kt/00188-obec-polen-1953-1991> [22. 12. 2021].

Literatura

- ANONYM, *Poleň. Poznej svého souseda. Mapový informační portál území MAS Pošumaví*. <http://mapin.uhlava.cz/index.php?page=180&idp=310&idrr=159&str=1&lang=cz&task=detail&sm=1> [17. 9. 2025].
- BALBÍN, Bohuslav, *Rozmanitosti z historie Království českého*. Praha 2017.
- BAROCH, Karel, *Dějiny Nepomucka. Sv. Vojtěch. Sv. Jan Nepomucký. Díl IV. Plzeň 1993*.
- BISKUP, Josef, *Z šera minulosti I. Klatovy 1936*.
- BISKUP, Josef, *Pod Doubravou. Průvodce Klatovskem*. Klatovy 1941.
- BRUNO, z Querfurtu, *Život svatého Vojtěcha*. Praha 1996.
- ČERNÝ, Alois, *Sv. Vojtěch na Planinách*. Plzeň 1938.
- EMLER, Josef, *Životy svatých a některých jiných osob nábožných*. Praha 1873.
- FIBICH, Ondřej, *Bohatý kámen*. Dědictví Šumavy – sbírka pověstí ze Šumavy a jihozápadních Čech. <https://povesti.knih-pt.cz/povest/detail/1095> [25. 10. 2023].
- FIBICH, Ondřej, *Krásné zátiší*. Dědictví Šumavy – sbírka pověstí ze Šumavy a jihozápadních Čech. <https://povesti.knih-pt.cz/povest/detail/1096> [25. 10. 2023].
- FIBICH, Ondřej, *Pohané a křesťané*. Dědictví Šumavy – sbírka pověstí ze Šumavy a jihozápadních Čech. <https://povesti.knih-pt.cz/povest/detail/1460> [25. 10. 2023].
- FIBICH, Ondřej, *Studánka svatého Vojtěcha*. Dědictví Šumavy – sbírka pověstí ze Šumavy a jihozápadních Čech. <https://povesti.knih-pt.cz/povest/detail/1461> [25. 10. 2023].
- FIBICH, Ondřej, *Světec proti démonům*. Dědictví Šumavy – sbírka pověstí ze Šumavy a jihozápadních Čech. <https://povesti.knih-pt.cz/povest/detail/1459> [25. 10. 2023].
- GROHMANN, Josef Virgil, *Pověry a obyčeje v Čechách a na Moravě*. Praha 2010.
- HOSTAŠ, Karel – VAŇEK, Ferdinand, *Soupis památek historických a uměleckých v politickém okrese Přeštickém*. Praha 1907.
- HRDLIČKA, Miroslav, *Křížíkův rodný kraj*. Klatovy 1947.
- CHANOVSKÝ Z DLOUHÉ VSI, *Vestigium Bohemiae piae*. Praha 1698.

69 BISKUP, Josef, *Z šera minulosti I. Klatovy 1936*, s. 71; VURM, Bohumil a kol., *Krásy a tajemství České republiky. Plzeňský kraj*. Praha 2003, s. 38.

70 STEJSKAL, Martin, *Labyrintem míst klatých*. Praha 2011, s. 965; SOUKUP, Jan, *Kostely a kaple sv. Vojtěcha ve vikariátu Klatovy. Zpravodaj plzeňské diecéze 2022*, č. 5, s. 33.

71 BISKUP, Josef, *Pod Doubravou. Průvodce Klatovskem*. Klatovy 1941, s. 51; STEJSKAL, Martin, *Cesty za hvězdou*. Praha, Litomyšl 2001, s. 42.

- KOKAISL, Petr – KOKAISLOVÁ, Pavla, *Kostely a kaple v klatovském okrese. 1. díl. Bývalý politický okres Klatovy*. Praha 2013.
- KOKAISL, Petr – KOKAISLOVÁ, Pavla, *Kostely a kaple v klatovském okrese. 2. díl. Bývalé politické okresy Domažlice, Přeštice, Strakonice, a Sušice*. Praha 2013.
- KOKOŠKOVÁ, Věra, *Po stopách sv. Vojtěcha na jižním Plzeňsku*. Přeštice 1997.
- KORANDOVÁ, Marie, *Pověsti a legendy západních Čech*. Plzeň 2011.
- KOVAŘÍK, Petr, *Studánky a prameny Čech, Moravy a Slezska*. Praha 1998.
- KRÁSL, František – JEZEK, Jan, Sv. Vojtěch, druhý biskup pražský jeho klášter a úcta u lidu. Praha 1898.
- KRČMÁŘ, Luděk, *V Tětěticích najdeme cenný soubor zámku a kaple*. Plzeňský deník, 4. 12. 2004, s. 27.
- KRČMÁŘ, Luděk, *O kapli u Věckovic kolují zajímavé pověsti*. Plzeňský deník, 28. 5. 2005, s. 27.
- KRČMÁŘ, Luděk, *Zlomyslný žert se svatým Vojtěchem se pastýři nevyplatil*. Dnes, Kraj Plzeňský, 16. 1. 2008, s. C4.
- KRČMÁŘ, Luděk, *Zanechal tajemné misky v kamenech svatý Vojtěch?* Dnes, Kraj Plzeňský, 23. 1. 2008, s. C4.
- KRČMÁŘ, Luděk, *Kaple připomínají místa, kudy kráčel svatý Vojtěch*. Dnes, Kraj Plzeňský, 30. 1. 2008, s. C4.
- KRČMÁŘ, Luděk, *Když na Klatovsku vítal světce jeho bratr Soběbor...* Dnes, Kraj Plzeňský, 27. 2. 2008, s. C4.
- KRČMÁŘ, Luděk, *Méně známé stopy sv. Vojtěcha na území českobudějovické diecéze v Plzeňském kraji*. Genius loci českého jihozápadu V, 2009, s. 81–89.
- KRČMÁŘ, Luděk, *Poutní místa a místa zvláštní zbožnosti na severním Plzeňsku*. Kralovice 2014.
- KRČMÁŘ, Luděk, *Poutní místa a místa zvláštní zbožnosti na Tachovsku*. Klatovy 2015.
- KRČMÁŘ, Luděk, *Poutní místa a místa zvláštní zbožnosti jižního Plzeňska na území českobudějovické diecéze*. Nepomuk 2017.
- KRČMÁŘ, Luděk, *Poutní místa a místa zvláštní zbožnosti na Rokycansku*. Kralovice 2017.
- KRČMÁŘ, Luděk, *Poutní místa a místa zvláštní zbožnosti na Domažlicku*. Domažlice 2019.
- KRČMÁŘ, Luděk, *Poutní místa a místa zvláštní zbožnosti jižního Plzeňska na území plzeňské diecéze*. Přeštice 2020.
- KRČMÁŘ, Luděk, *Svatovojtěšské stopy na Domažlicku*. Kulturní dědictví regionu, 2024, s. 78–95.
- KRČMÁŘ, Luděk, *Stopy sv. Vojtěcha na severním Plzeňsku*. Pod ochranou Panny Marie Týnecké, 2025, s. 108–120.
- KRČMÁŘ, Luděk, *Stopy sv. Vojtěcha na Rokycansku*. V tisku.
- KROUPA, Pavel, *Stopy megalitické prehistorie na Přešticku*. Pod Zelenou Horou 2011, roč. 14 (26), č. 3, s. 3–8.
- KŘÍŽ, Martin, *Pověsti z míst tajemných i kouzelných: Pošumaví*. Švihov 2013.
- LADENBAUER, Wilibald, *Posvátná a poutní místa diecéze českobudějovické*. <https://www.kohoutikriz.org/autor.html?id=laden> [15. 11. 2018].
- LIŠKA, Jan, *Pověsti z okolí Žinkovského. IV. O svatém Vojtěchu*. Šumavan 1888, roč. 21, č. 7, s. 71–72.
- LIŠKA, Jan, *Pověsti z okolí Žinkovského. IV. O svatém Vojtěchu (dokončení)*. Šumavan 1888, roč. 21, č. 8, s. 81–82.
- NOVÁKOVÁ, Stanislava, *Příspěvek k dějinám panství Chudenice*. Chudenice – archeologie, dějiny, současnost 1992, s. 17–35.
- PODLAHA, Antonín – ŠITTLER, Eduard, *Album Svatovojtěšské*. Praha 1897.
- POCHE, Emanuel a kol., *Umělecké památky Čech 3*. Praha 1980.
- POCHE, Emanuel a kol., *Umělecké památky Čech 4*. Praha 1982.
- PROCHÁZKA, Zdeněk, *Domažlicko a Kdyňsko*. Domažlice 1996.
- PROCHÁZKA, Zdeněk, *Kaple a kapličky na Domažlicku a Horšovskotýnsku*. Domažlice 2005.
- RENDLOVÁ, Eliška, *Zázračné studánky na Klatovsku*. Nepublikovaný rukopis, Klatovy 2005.
- ROYT, Jan, *Posvátná místa a milostné obrazy a sochy v západních Čechách a na Šumavě*. Divotvůrkyně Přešticka. 300 let obrazu a poutí. České Budějovice 2012, s. 15–38.
- ROYT, Jan, *Obraz a kult v Čechách 17. a 18. století. 2. přeprac. vyd.* Praha 2011.
- RŮŽIČKA, David, *Malý inspirativní rodinný průvodce po pověstech Klatovska*. Plzeň 1997.
- SEKYRKA, Tomáš, *Svatý Vojtěch. Život a smrt mučedníka*. Kostelní Vydří 1997.
- SLÁMA, Jiří...a přišli ke hradu Plzni. Antiqua Cuthna 3, 2007, s. 53–62.
- SOUKUP, Jan, *Kostely a kaple sv. Vojtěcha ve vikariátu Klatovy*. Zpravodaj plzeňské diecéze 2022, č. 5, s. 32–33.
- STEJSKAL, Martin, *Cesty za hvězdou*. Praha, Litomyšl 2001.
- STEJSKAL, Martin, *Labyrintem míst klatých*. Praha 2011.
- ŠLÉGL, Adolf, *Politický okres Přeštický. II. Část zvláštní*. Přeštice 1925.
- TYKAL, Roman, *Drobné sakrální památky severovýchodního Klatovska*. Pod Zelenou Horou 2000, roč. 3 (15), č. 3, s. 4–8.
- ÚLOVEC, Jiří, *Památky obce Tětětice u Klatov*. Minulostí Západočeského kraje 1996, 31, s. 35–58.
- ÚLOVEC, Jiří, *Hrady, zámky a tvrze Klatovska*. Praha 2004.
- ÚLOVEC, Jiří, *Ohrožené hrady, zámky a tvrze Čech. 2. díl (N–Ž)*. Praha 2005.
- URBAN, Joža, *Ze Šumavy a Pošumaví*. Janovice nad Úhlavou 1997.
- VANĚK, Ferdinand – HOSTAŠ, Karel, *Soupis památek historických a uměleckých v politickém okrese Klatovském*. Praha 1899.
- VODÉROVÁ, Hana – KRČMÁŘ, Luděk – RŮŽIČKA, David, *Historie turistiky v Plzeňském kraji*. Plzeň 2011.
- VURM, Bohumil a kol., *Krásy a tajemství České republiky. Plzeňský kraj*. Praha 2003.
- WILDMANN, František, *Pomněnky z českých krajů*. Praha 1902.
- VALEŇČÍK, Michal, *Poškozené a zničené kostely, kaple a synagogy v České republice*. <http://www.znicenekostely.cz/> [1. 10. 2025].

Audiovizuální tvorba

KRČMÁŘ, Luděk – ČUBR, Václav, *Po stopách sv. Vojtěcha. Díl třetí*. <https://www.youtube.com/watch?v=D4aOpBVCDLE> [17. 8. 2025].

RESUME

Die Verehrung des Heiligen Adalbert hat sich deutlich und fast einzigartig in die Landschaft der Region Pilsen eingepreßt und hat in vielen Fällen auch auffällige volkstümliche Formen angenommen. Die Rückkehr eines der europäischen Heiligen von Rom nach Prag um die Jahreswende 992–993 und möglicherweise auch seine anderen Reisen haben sich mit Respekt in die beschriebene Landschaft am stärksten in ganz Böhmen eingepreßt. Der Heilige, der Wunder vollbrachte, unser Land segnete und die Heiden zum Christentum bekehrte, hinterließ Spuren in der Landschaft, in der er tätig war. So ist es auch in der Region Klatovy im Gebiet der heutigen Diözese Pilsen. Hier finden wir die traditionellen Heilquellen des Heiligen Adalbert und Kapellen in der Nähe, Orte, an denen sich der Heilige erholte und seine Spuren hinterließ, Orte, die er durch seine Anwesenheit weihte. Die Anordnung der einzelnen Spuren des Heiligen Adalbert folgt der Logik der Route, orientiert sich aber gleichzeitig an der Achse, die von den ersten Autoren festgehalten wurde, die die Wanderung des Heiligen durch die Region Klatovy bemerkten. In der Nähe von Slavíkovice erinnert die Kapelle des Heiligen Adalbert an die Erholung des Heiligen. Der von Sagen umwobene Stein mit Fußabdrücken, die Quelle und die Kapelle des Heiligen Blasius erinnern an den Heiligen Adalbert in der Nähe von Poleň bei Věckovice. An den Blick des Heiligen auf die Landschaft erinnert die Kapelle des Heiligen Isidor und des Heiligen Adalbert in Tetětice. Der von Legenden umwobene Stein mit dem Abdruck des Körpers des Heiligen befindet sich neben der gotischen Kapelle des Heiligen Adalbert in Petrovice. Auch die Innenausstattung erinnert an den Heiligen. In Zdebořice gab es mehrere Orte, die mit der Tätigkeit des Heiligen Adalbert und der Verehrung dieses Heiligen in Verbindung standen. Von einem kleinen Felsen oberhalb des Dorfes mit seinem angeblichen Fußabdruck soll er gepredigt haben, ein anderer Stein mit seinen Abdrücken bei dem Heilbrunnen des Heiligen Adalbert und der späteren Kapelle ist bereits verschwunden. Die Tätigkeit des Heiligen in der Gegend erinnert auch die Ausstattung der Kirche der heiligen Ägydius.

Admiration of Saint Adalbert of Prague left a distinctive and unique mark on the landscape of the Pilsner region, often taking on a pronounced folk character. The homecoming of one of Europe's saints from Rome to Prague at the turn of 992–993, and possibly other journeys he made, left a mark of reverence on the landscape described here, perhaps more than anywhere else in Bohemia. A saint who performed miracles, blessed our land and turned pagans to Christianity, left his mark in the land where he worked. These traces can still be found today in the district of Klatovy, within the territory of Pilsner diocese. Here one finds the traditional St. Adalbert healing springs and the chapels beside them, places where the saint once rested, leaving a lasting spiritual mark. Order of these sites follows the logic of his presumed route while also aligning with the axis erected by the past authors who documented the saint's journey. Near Slavíkovice, Chapel of St. Adalbert commemorates the place of his rest. A stone marked with imprints shrouded in legends, a spring and Chapel of St. Blaise remind us of St. Adalbert near Poleň by Věckovice. Chapel of St. Isidor and St. Adalbert in Tetětice marks the place where the saint overlooked the landscape. A stone with the imprint of the saint's body stands near the Gothic Chapel of St. Adalbert in Petrovice. The saint is also depicted in the decoration of the chapel. In Zdebořice, several locations were connected with the presence of St. Adalbert and devotion to him. From a small rock above the village where he preached, another stone bearing his imprint at a healing spring, where chapel was later built, has since disappeared. The saint's presence is also remembered in the form of decoration in the Church of St. Giles.